

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Budoucnost v evropské právní úpravě AML

V loňském roce došlo k rozsáhlé novelizaci tuzemských právních předpisů v oblasti předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML). Do zákona č. [253/2008](#) Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML zákon) byla zapracována tzv. V. AML směrnice[1], v návaznosti na to byla novelizována vyhláška č. [67/2018](#) Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML vyhláška), a v účinnost vstoupil nový zákon č. [37/2021](#) Sb., o evidenci skutečných majitelů. Evropská komise však již připravila nový balíček právních předpisů, které jehož cílem je ucelená a jednotná regulace AML v Evropské unii.

Cílem tohoto článku je nastínit důvody a obsah chystané evropské právní úpravy v oblasti AML.

Akční plán Evropské komise pro komplexní politiku Evropské unie v oblasti předcházení praní peněz a financování terorismu

Evropská komise zpracovala Akční plán pro komplexní politiku Evropské unie (EU) v oblasti předcházení praní peněz a financování terorismu, v němž se zavázala přijmout opatření k posílení pravidel EU pro boj proti praní peněz a financování terorismu a jejich uplatňování a vymezila šest priorit či pilířů:

1. zajištění účinného provádění stávajícího rámce EU pro boj proti praní peněz a financování terorismu;
2. vytvoření jednotného souboru pravidel EU pro boj proti praní peněz a financování terorismu;
3. dotažení dohledu v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu na úroveň EU;
4. zřízení podpůrného a kooperačního mechanismu pro finanční zpravodajské jednotky;
5. vynucování trestněprávních předpisů a výměna informací na úrovni Unie;
6. posílení mezinárodního rozměru rámce EU pro boj proti praní peněz a financování terorismu.

Pilíře č. 2, 3 a 4 by měly být provedeny prostřednictvím balíčku čtyř nových právních předpisů. Evropská komise klade důraz na zavedení skutečně jednotných pravidel napříč všemi členskými zeměmi a má za cíl omezit odlišnosti v národních právních úpravách, a proto mají tyto nové právní předpisy převážně formu nařízení.

Jedná se o

1. návrh nařízení o předcházení využívání finančního systému k praní peněz a financování terorismu,
2. návrh směrnice, kterou se stanoví mechanismy, jež by měly členské státy zavést pro předcházení využívání finančního systému k praní peněz a financování terorismu, a zrušuje směrnice (EU) 2015/849,
3. návrh nařízení, kterým se zřizuje Orgán EU pro boj proti praní peněz a financování terorismu (tzv. AMLA), a
4. návrh přepracovaného nařízení (EU) 2015/847, kterým se požadavky na sledovatelnost rozšiřují na kryptoaktiva.

V důvodových zprávách k výše uvedeným návrhům nařízení a směrnice Evropská komise konstatuje,

že byla zjištěna neexistence jednotných přístupů k dohledu nad povinnými osobami s rozdílnými výsledky u hospodářských subjektů poskytujících služby na celém vnitřním trhu, nerovný přístup finančních zpravodajských jednotek k informacím, který omezuje jejich schopnost vzájemně spolupracovat a neexistence společných nástrojů finančních zpravodajských jednotek. Všechny tyto prvky omezují odhalování přeshraničních případů praní peněz a financování terorismu. Kvůli neexistujícímu právnímu základu nebylo dosud možné propojit registry bankovních účtů a systémy vyhledávání dat, což jsou pro finanční zpravodajské jednotky a příslušné orgány klíčové nástroje. Aby se uvedené problémy odstranily a zabránilo se rozdílným v regulaci, byla všechna pravidla, která se vztahují na soukromý sektor, převedena do návrhu nařízení o boji proti praní peněz a financování terorismu. Rovněž má být zřízen Orgán pro boj proti praní peněz a financování terorismu, tzv. AMLA, který má sjednotit kvalitu a účinnost dohledu v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu v EU. Nařízení (EU) 2015/847, jehož cílem bylo zajistit plnou dohledatelnost převodů peněžních prostředků předáváním informací v celém platebním řetězci tím, že se poskytovatelům platebních služeb uloží povinnost doprovázet převody peněžních prostředků informacemi o plátcích a příjemcích, má být rozšířeno tak, aby se na sdílení informací při převodu virtuálních aktiv vztahovaly podmínky stejné povahy jako na sdílení informací při převodu peněžních prostředků. Organizace institucionálního systému pro boj proti praní peněz a financování terorismu na vnitrostátní úrovni je obsažena v návrhu směrnice, kterou se stanoví mechanismy, jež by měly členské státy zavést pro předcházení využívání finančního systému k praní peněz a financování terorismu, a zrušuje směrnice (EU) 2015/849. Forma směrnice je zvolena z důvodu umožnění pružného postupu jednotlivých členských států v této oblasti.

Návrh směrnice, kterou se stanoví mechanismy, jež by měly členské státy zavést pro předcházení využívání finančního systému k praní peněz a financování terorismu, a zrušuje směrnice (EU) 2015/849

Návrh směrnice stanoví řadu prvků, které mají obsahovat národní systémy pro boj proti praní peněz a financování terorismu. Návrh směrnice např. stanoví minimální soubor informací, k nimž by měly mít finanční zpravodajské jednotky přístup, stanoví používání jednotného informačního systému FIU.NET, zavádí povinnost dozoru orgánů veřejné správy nad orgány stavovské samosprávy, které jednají jako regulační orgány, umožňuje propojení registrů bankovních účtů, harmonizuje přístup k dohledu založenému na posouzení rizik prostřednictvím společného nástroje pro kategorizaci rizik, aby se zamezilo rozdílnému chápání rizika ve srovnatelných situacích, povinnost národních finančních zpravodajských jednotek spolupracovat s orgánem AMLA, apod.

Dle návrhu uvedené směrnice má být využíván centrální systém pro výměnu informací mezi finančními zpravodajskými jednotkami členských států (dále jen „FIU.NET“). Tento systém by měl spravovat a hostovat orgán AMLA. Systém FIU.NET by měly finanční zpravodajské jednotky využívat ke vzájemné spolupráci a výměně informací a případně také k výměně informací s finančními zpravodajskými jednotkami třetích zemí a s jinými institucemi a subjekty EU. Zapojené finanční zpravodajské jednotky budou povinny reagovat na žádosti jiných finančních zpravodajských jednotek promptně, nejpozději do 7 dnů od obdržení žádosti, přičemž odmítnutí výměny informací bude možné jen ve výjimečných případech. V návrhu směrnice je celkově kladen důraz na vzájemnou spolupráci finančních zpravodajských jednotek a orgánů dohledu. Má být umožněno, aby taková spolupráce v rámci pravomocí dožádaného orgánu dohledu zahrnovala možnost šetření jménem dožadujícího orgánu dohledu a následnou výměnu informací získaných prostřednictvím takového šetření. V případě neshody jednotlivých národních orgánů dohledu na opatřeních, která mají být přijata ve vztahu k povinné osobě, bude orgán AMLA příslušný k vydání doporučení stran dalšího postupu.

K zajištění společného přístupu k dohledu v celé EU návrh směrnice zavádí vytvoření kolegií orgánů dohledu v oblasti AML/CFT, pokud jde o povinné osoby vykonávající činnost na základě volného pohybu služeb nebo svobody usazování a pokud jde o povinné osoby, které jsou součástí skupiny.

Má-li povinná osoba provozovny v jiném členském státě, včetně těch, které provozuje prostřednictvím sítě zástupců, měl by orgán dohledu domovského členského státu odpovídat za dohled nad tím, jak povinná osoba uplatňuje skupinové strategie a postupy v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu. Orgán dohledu domovského členského státu by měl úzce spolupracovat s orgánem dohledu hostitelského členského státu a informovat jej o veškerých záležitostech, které by mohly mít vliv na posouzení toho, jak daná provozovna dodržuje pravidla hostitelského členského státu v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu.

Orgán AMLA by měl být vypracovávat návrhy regulačních technických norem, které podrobně stanoví příslušné povinnosti domovských a hostitelských orgánů dohledu nad skupinami a způsoby spolupráce mezi nimi.

Finanční zpravodajské jednotky a orgány dohledu budou povinny spolupracovat s orgánem AMLA a poskytovat mu veškeré informace nezbytné k tomu, aby mohl vykonávat své povinnosti.

Ke zpřísnění by mělo dojít v oblasti dohledem nad některými povinnými osobami orgány stavovské samosprávy. Evropská komise uvádí, že kvalita a intenzita dohledu vykonávaného těmito orgány stavovské samosprávy není dostatečná a tento dohled nepodléhá žádné či téměř žádné veřejné kontrole. Nově tedy, pokud se určitý členský stát rozhodne pověřit dohledem orgán stavovské samosprávy, měl by určit rovněž orgán veřejné správy, který bude vykonávat dozor nad činností orgánu stavovské samosprávy. Tento orgán bude mít také pravomoc vyžadovat předložení veškerých informací potřebných ke sledování dodržování předpisů a provádění kontrol.

Nová směrnice také umožní, aby členské státy rozhodly o uplatňování požadavků nařízení o předcházení využívání finančního systému k praní peněz a financování terorismu na další odvětví, než která jsou uvedena v rámci specifikace povinných osob. Členské státy budou rovněž povinny zajistit, aby rovněž poskytovatelé služeb pro svěřenské fondy a obchodní společnosti byli povolováni nebo registrováni. Orgány dohledu členských států by měly ověřovat, zda členové vrcholného vedení těchto subjektů a jejich skuteční majitelé jednají čestně a bezúhonně. Vrcholné vedení těchto povinných osob by mělo mít rovněž znalosti a zkušenosti, které jsou nezbytné pro výkon jejich funkcí.

Členské státy by měly rovněž zajistit, aby v případě společností nebo jiných právnických osob byl subjekt pověřený správou centrálního registru skutečných majitelů oprávněn provádět kontroly, včetně kontrol na místě v prostorách nebo sídle právnické osoby, za účelem zjištění stávajícího skutečného majitele právnické osoby a ověření, zda jsou informace poskytnuté centrálnímu registru přesné, přiměřené a aktuální.

Členské státy mají rovněž zavést centralizované automatizované mechanismy, jako jsou centrální registry nebo centrální elektronické systémy vyhledávání dat, které umožňují včasnou identifikaci fyzických nebo právnických osob, jež vlastní nebo kontrolují platební účty a bankovní účty a bezpečnostní schránky. Tyto centralizované automatizované mechanismy mají být propojeny prostřednictvím jednotného místa přístupu do registrů bankovních účtů, které vyvine a bude provozovat Evropská komise.

Národní finanční zpravodajské jednotky (v ČR se jedná o Finanční analytický úřad) by měly mít možnost přístupu do rozsáhlého množství registrů a k dalším údajům a informacím, např. k informacím o hypotékách a půjčkách, informacím obsaženým ve vnitrostátních databázích měn a směnárén, vnitrostátním registrům ručních palných a lehkých zbraní, vnitrostátním registrům cestovních pasů a víz a databázím přeshraničních cest, informacím obsaženým v insolvenčních databázích a informacím v držení insolvenčních správců apod.

Návrh nařízení o předcházení využívání finančního systému k praní peněz a financování

terorismu

Jak vyplývá z důvodové zprávy k tomuto návrhu nařízení, aby se zabránilo regulatorním rozdílům, byla do návrhu nařízení přenesena všechna pravidla vztahující se na soukromý sektor (tedy v zásadě úprava aktuálně obsažená v evropských AML směrniciích), zatímco organizace institucionálního systému pro boj proti praní peněz a financování terorismu na vnitrostátní úrovni je, s ohledem na potřebu flexibility členských států v této oblasti, byla ponechána na výše uvedené směrnici.

Oproti stávající směrnice úpravě by nicméně mělo dojít k některým změnám, např. k rozšíření okruhu povinných osob o poskytovatele služeb souvisejících s kryptoaktivy, o platformy skupinového financování a provozovatele migračních služeb, budou stanovena podrobnější opatření hloubkové kontroly klienta, bude upravena definice politicky exponované osoby, požadavky na skutečné majitele by měly být zjednodušeny s cílem zajistit odpovídající úroveň transparentnosti v celé EU a ve vztahu k pověřencům a zahraničním osobám by měly být zavedeny nové požadavky ke zmírnění rizika, že se pachatelé trestných činů skryjí za prostředníka. Povinnost zpracovat zásady a postupy k předcházení praní peněz a financování terorismu písemně bude rozšířena na více povinných osob.

Návrh rovněž obsahuje požadavky na zveřejňování údajů pro pověřené akcionáře a pověřené ředitele a u právnických osob mimo EU, které buď vstoupí do obchodního vztahu s povinnou osobou z EU, nebo v EU nabývají nemovitosti, zavádí povinnost registrace jejich skutečných majitelů v EU.

Poskytovatelům služeb souvisejících s kryptoaktivy bude zakázáno poskytování a úschova anonymních kryptoměnových peněženek.

Předpokládá se rovněž, že řada oblastí bude upravena regulačními technickými normami z pera orgánu AMLA (např. RTN pro hloubkovou kontrolu klienta, pro provádění identifikace klienta, k výkonu průběžné kontroly, ke stanovení spolehlivých a nezávislých zdrojů informací použitelných k ověření identifikačních údajů, apod.). Orgán AMLA k řadě oblastí bude vydávat také pokyny, např. ke kritériím pro identifikaci osob blízkých politicky exponovaným osobám apod. Seznamy významných veřejných funkcí budou vydávány jak na úrovni členských států, tak na úrovni EU.

Stejně jako dosud bude při tvorbě vnitřních pravidel a postupů povinných osob k předcházení praní peněz a financování terorismu třeba vycházet z národního a evropského hodnocení rizik a dalších dokumentů, přičemž nově bude třeba sledovat také úpravu obsaženou ve výše uvedených RTN a dalších dokumentech orgánu AMLA, což zvýší nároky na pracovníky povinných osob, kteří tvorbu vnitřních pravidel a postupů v povinné osobě zabezpečují.

Návrh nařízení, kterým se zřizuje Orgán EU pro boj proti praní peněz a financování terorismu

Orgán pro boj proti praní peněz a financování terorismu - AMLA - má mít zásadní význam pro řešení nedostatků dohledu v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu v EU. Dle důvodové zprávy k uvedenému nařízení se v současné době dohled v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu v EU provádí na úrovni členských států a jeho kvalita a účinnost je v důsledku značných rozdílů ve zdrojích a postupech v jednotlivých členských státech nerovnoměrná. Dle zprávy Evropského orgánu pro bankovníctví (EBA) o přístupech příslušných orgánů k dohledu v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu nejsou všechny příslušné orgány schopny účinně spolupracovat s domácími a mezinárodními zúčastněnými stranami a rozdílné jsou také metody zjišťování rizik a uplatňování přístupu k dohledu založeného na posouzení rizik.

AMLA bude nově vytvořenou decentralizovanou agenturou EU, která bude financována částečně z rozpočtu EU a částečně z poplatků vybíraných od povinných osob, na něž bude AMLA přímo či

nepřímo dohlížet.

AMLA se stane ústředním prvkem integrovaného systému dohledu v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu a bude se skládat z orgánu samotného a z vnitrostátních orgánů s pověřením k dohledu v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu (orgány dohledu).

Kromě ústřední správy a řízení bude mezi stěžejní úkoly AMLA patřit

1. přímý dohled nad některými vybranými povinnými osobami z finančního sektoru;
2. nepřímý dohled nad povinnými osobami z finančního i nefinančního sektoru prostřednictvím kontroly dohlížitelů nebo orgánů stavovské samosprávy;
3. zajištění koordinačního a podpůrného mechanismu pro finanční zpravodajské jednotky EU.

Výkon přímého dohledu (ad 1. výše) by měl spočívat ve výkonu dohledu nad omezeným počtem nejrizikovějších povinných osob z přeshraničního finančního sektoru. Kromě by měl být AMLA oprávněn v mimořádných případech převzít od vnitrostátního dohledového orgánu dohled nad kteroukoli povinnou osobou z finančního sektoru, pokud se u této osoby vyskytly problémy související s dodržováním platných požadavků a příslušný orgán dohledu nepřijal odpovídající opatření k včasnému řešení jejich nedodržování.

Přímý dohled nad vybranými povinnými osobami by měly vykonávat společné dohledové týmy vedené AMLA, ale zahrnující pracovníky vnitrostátních dohledových orgánů. Součástí dohledu by měly být také kontroly na místě. AMLA by měl mít pravomoc vydávat těmto vybraným povinným osobám závazná rozhodnutí a ukládat právnickým osobám správní sankce až do výše 10 % obrátu nebo 10 milionů EUR, podle toho, která částka je vyšší.

Nepřímá dohledová úloha AMLA (ad 2. výše) by měla spočívat v koordinaci a dohledu nad vnitrostátními dohlížiteli v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu, včetně orgánů stavovské samosprávy v některých členských státech u některých nefinančních povinných osob. AMLA bude mít pravomoc vydávat pokyny, stanoviska a doporučení vnitrostátním dohlížitelům a orgánům stavovské samosprávy.

V oblasti zajištění koordinačního a podpůrného mechanismu pro finanční zpravodajské jednotky EU (ad 3. výše) by měl mít AMLA pravomoc přijímat prostřednictvím prováděcích technických norem závazné šablony a vzory pro oznamování podezřelých obchodů a podezřelých činností povinných osob finančním zpravodajským jednotkám, podílet se na organizování společných analýz a přezkoumávat provádění, metody a postupy při těchto společných analýzách, vydávat pokyny a doporučení.

AMLA by měl mít asi 250 zaměstnanců a měl by převzít rovněž správu dvou stávajících infrastruktur - databáze AML/CFT, kterou v současnosti spravuje Evropský orgán pro bankovníctví (EBA) a zabezpečené komunikační síť pro finanční zpravodajské jednotky FIU.net.

AMLA by měl být zřízen začátkem roku 2023, přímý dohled by měl být zahájen začátkem roku 2026.

Návrh přepracovaného nařízení (EU) 2015/847, kterým se požadavky na sledovatelnost rozšiřují na kryptoaktiva

Za účelem prevence, odhalování a vyšetřování možného využití převodů peněžních prostředků k praní peněz a financování terorismu bylo přijato nařízení (EU) 2015/847, o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků, jehož cílem bylo zajistit plnou dohledatelnost převodů peněžních prostředků předáváním informací v celém platebním řetězci tím, že se

poskytovatelům platebních služeb uloží povinnost doprovázet převody peněžních prostředků informacemi o plátcí a příjemci. Uvedené nařízení se však v současné době vztahuje pouze na převody peněžních prostředků, které jsou definovány jako bankovky a mince, bezhotovostní peníze a elektronické peníze, a nikoli na převod virtuálních aktiv. Převody virtuálních aktiv dosud zůstávají mimo oblast působnosti právních předpisů EU o finančních službách, přičemž ale nezákonné toky peněz mohou mít i podobu převodů kryptoaktiv.

Převody virtuálních aktiv by tedy měly podléhat požadavkům stejné povahy, jako převody peněžních prostředků a měly být doplněny do nařízení EU 2015/847.

Poskytovatelé platebních služeb, kteří se podílejí na převodu peněžních prostředků, jsou povinni doprovázet převody peněžních prostředků informacemi o odesílateli a příjemci každého převodu a uchovávat tyto informace k dispozici pro příslušné orgány. Tyto povinnosti, tzv. „cestovní pravidlo“, by měly být obdobně stanoveny také pro poskytovatele služeb souvisejících s virtuálními aktivy, kteří zpracovávají převody virtuálních aktiv.

Návrh přepracovaného nařízení EU 2015/847 by měl být definičně propojen s nařízením EU o trzích s kryptoaktivy a o změně směrnice EU 2019/1937 (tzv. nařízení MiCA). Návrh přepracovaného nařízení zakotvuje, aby poskytovatelé služeb souvisejících s kryptoaktivy[2] získávali a uchovávali požadované a přesné informace o původci převodů kryptoaktiv[3] a požadované informace o příjemcích převodů kryptoaktiv, aby poskytli výše uvedené informace poskytovateli služeb souvisejících s kryptoaktivy poživateli nebo finanční instituci okamžitě a bezpečně a aby tyto informace na požádání zpřístupnili příslušným orgánům, a na druhé straně, aby poskytovatelé služeb souvisejících s kryptoaktivy poživateli získali a uchovávali požadované informace o původci a požadované a přesné informace o poživateli převodů kryptoaktiv a na požádání je poskytli příslušným orgánům.

Poskytovatel služeb souvisejících s kryptoaktivy původce bude muset zajistit, že převody kryptoaktiv budou doprovázeny jménem původce, číslem účtu původce, pokud takový účet existuje a je používán ke zpracování transakce, a adresou, číslem úředního osobního dokladu, identifikačním číslem klienta nebo datem a místem narození původce, a dále že převody kryptoaktiv jsou doprovázeny jménem poživatele a číslem účtu poživatele, pokud takový účet existuje a je používán ke zpracování transakce.

Poskytovatel služeb souvisejících s kryptoaktivy poživatele bude muset zavést účinné postupy k odhalení toho, zda jsou informace o původci zahrnuty do převodu kryptoaktiv nebo zda po něm následují. Dále bude muset zavést účinné postupy sledování ex post nebo sledování v reálném čase, ke zjišťování toho, zda požadované informace o původci nebo poživateli chybí.

Závěr

Jak z výše uvedeného vyplývá, do roku 2026 lze očekávat další zpřísnění pravidel v oblasti AML/CFT a jejich rozšíření na další kategorie povinných osob, omezení zásahů do právní úpravy na úrovni jednotlivých členských států, a v neposlední řadě zavedení nového orgánu, jehož smyslem bude posílení dohledu EU v oblasti AML.

Mgr. Barbora Chalašová

Greats.

[Greata advokáti, s.r.o.](#)

Národní 973/41
110 00, Praha 1

e-mail: law@greata.cz

[1] směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/843, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU

[2] Poskytovatelem služeb souvisejících s kryptoaktivy se rozumí jakákoli osoba, jejímž předmětem činnosti či podnikání je odborné poskytování jedné nebo více služeb souvisejících s kryptoaktivy třetím stranám.

[3] Kryptoaktivem se rozumí digitální zachycení hodnoty nebo práv, které může být převáděno a ukládáno elektronicky pomocí technologie sdíleného registru nebo pomocí podobné technologie.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nařízení prodeje jednotky jako ultima ratio ochrany práv ostatních vlastníků?](#)
- [Metropolitní plán schválen. Je Váš projekt v bezpečí?](#)
- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Holdingové struktury a odpovědnost mateřské společnosti](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Právo společníka na informace v s. r. o.: silný nástroj kontroly, ale ne bez hranic](#)
- [Kupní smlouva k nemovité věci bez určení kupní ceny: Nejvyšší soud koriguje katastrální praxi](#)
- [Společnost s podíly 50:50 - právní rizika patových situací a jejich smluvní řešení](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 34: Jednání za společnost - prokura](#)